

Súťaž návrhov na riešenie obnovy rodinných domov
pre Plán obnovy a odolnosti SR
typ „ORAVA“

SÚŤAŽNÉ ZADANIE

príloha číslo 1

PREAMBULA

Preferovaným a takmer všeobecne uplatňovaným typom rodinného domu sa na Slovensku v druhej polovici 20. storočia stáva **dvojtraktový dom štvorcového pôdorysu v rozličných obmenách**. Nakoľko sa výstavba rodinných domov realizovala prevažne svojpomocne, jednotlivé typové projekty sa formálne i materiálovo pozmeňovali. Vznikli mnohé **regionálne rozdiely a obmeny**. **Súčasný obraz slovenských sídiel**, je preto z veľkej časti **výsledkom tohto povojnového expanzívneho stavebného rozvoja**.

Racionálne napĺňali vtedajšie nároky na všetky aspekty bývania v rámci ekonomických podmienok svojich stavebníkov. Boli spravidla trvácnej materiálovej bázy a opakovaných, overených dispozičných schém. Tieto domy nie sú považované za architektúru vysokej spoločenskej hodnoty, tvoria však podstatný podiel **obrazu dobovej stavebnej kultúry** v segmente rodinného bývania.

Desiatky rokov od ich realizácie dnes tieto rodinné domy stále predstavujú pre mnohých Slovákov a Slovenky **domov alebo osobnú skúsenosť**. Nakoľko je ich životnosť obmedzená, **modernizácia** týchto starších rodinných domov preto **predstavuje nevyhnutný krok, ako zhodnotiť veľkú časť nášho lokálneho bytového fondu**, prispôbiť ho dnešným podmienkam a pripraviť ho na výzvy klimatických zmien a na možnosti vo využívaní energetických zdrojov.

Zadaním tejto súťaže je práve **hľadanie ideového prístupu k obnove** týchto domov. Úlohou účastníkov súťaže je v samostatných súťažiach **vyjadriť názor na optimálnu formu adaptácie**, dostavby či transformácie typových domov z obdobia druhej polovice 20. storočia, a to pri **zohľadnení kritérií energetickej a spoločenskej udržateľnosti** vyplývajúcich z Plánu obnovy a odolnosti.

Jednou z kľúčových tém súťaže je budúci **charakter** týchto domov **po zateplení**. Pridaná vonkajšia zatepl'ovacia vrstva mení aj proporcie elementov, ktoré výraz domu určujú (veľkosti a pomery strán otvorov, hĺbka ostení, rôzne vystupujúce rímsy, steny, okapy a pod.). Požadovaná podrobnosť súťažného návrhu v takýchto pozíciách plášťa má preukázať **uvedomenie si dopadu novej vrstvy do proporcií** a tým do výrazu domu. Z hľadiska pretvárania ich vonkajšieho zjavu sú **možné rôzne prístupy**, od staro-novej interpretácie ich architektonických charakteristík t.j. uchovanie ich výrazovej identity, až po také riešenia, ktoré radikálne premenia výraz týchto domov s ambíciou novej architektonickej kvality.

Priešenie energetických vlastností týchto domov je okrem zvýšenia kvality ich stavebno-fyzikálnych vlastností tiež **príležitosťou skvalitniť aj iné aspekty ich obytného komfortu** (napr. vzťah vnútra a vonkajšku, dispozičné zmeny a pod.). Spoločným identifikujúcim znakom týchto domov je spravidla aj trvácna **vrstva brizolitových omietok**, preto by sa aj materialita povrchov navrhovaných riešení mala riadiť princípmi **trvácnosti resp. recyklovateľnosti**.

Výsledky tejto súťaže návrhov budú slúžiť ako súhrn možných riešení, ako **osveta pre individuálnych žiadateľov o podporu** z Programu, ktorí budú chcieť svoje rodinné domy zhodnotiť zodpovedne a spoločensky uvážene. Hlavným poslaním súťažných návrhov je preto ukázať schopnosť pracovať s dobre známymi typmi rodinných domov a adaptovať ich na

bývanie vyhovujúce aktuálnym požiadavkám na prevádzku, životný štandard s presahom k výzvam najbližších dekád.

PREDSTAVENIE PLÁNU OBNOVY A ODOLNOSTI

Plán obnovy a odolnosti

Plán obnovy a odolnosti stanovuje ucelený balík reforiem a investícií, ktoré sa budú realizovať do roku 2026 a ktoré budú podporené z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Plán **tvoria investície a reformy**, ktoré budú riešiť výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra, najmä v odporúčaníach Európskej komisie pre Slovensko. Plán zahŕňa aj opatrenia zamerané na riešenie výziev, ktorým Slovensko čelí **v súvislosti so zelenou a digitálnou transformáciou**.

Web Plánu obnovy a odolnosti: www.planobnovy.sk

Komponent 2: Obnova budov - Investícia 1: Zlepšenie energetickej hospodárnosti rodinných domov

Realizácia obnovy rodinných domov má jasný cieľ, v rokoch **2022 - 2026** podporiť celkovo aspoň 30 000 domácností, pričom ide o staršie rodinné domy. Ich majitelia si budú môcť zrealizovať obnovu rodinného domu **zlepšením tepelnoizolačných vlastností** obvodového plášťa budovy a **výmenou neefektívnych zdrojov** tepla a teplej vody za vysokoúčinné zariadenia, resp. **osadiť nové zariadenia** využívajúce obnoviteľné zdroje energie alebo odpadové teplo v rámci vetrania, atď.

Podporu sa plánuje smerovať pre:

- už zrealizované obnovy rodinných domov, ktorých obnova začne až po termíne stanovenom v podmienkach oprávnenosti.
- pripravované projekty, ktoré budú realizované po zverejnení prvej výzvy v 3Q 2022 a podaní žiadosti o podporu.

Oprávneným žiadateľom o dotáciu v programe bude fyzická osoba, ktorá je vlastníkom staršieho rodinného domu. Zaujemca bude môcť podporu využiť buď na jedno opatrenie, alebo kombináciu viacerých.

Medzi plánované prvky obnovy patrí zateplenie obvodového plášťa, zateplenie strešného plášťa, výmena otvorových konštrukcií, inštalácia zdroja energie, zelená strecha, akumuláčnã nádrž na dažďovú vodu, odstránenie azbestu nevyhnutné pre ďalšie zateplenie objektu, sprievodná dokumentácia a iné.

Podrobné informácie o plánovanej výzve sú v dokumente [informacia_1_2022.pdf](#), ktorý je súčasťou súťažných pomôcok (04 – ZOZNAM OPATRENÍ).

Web komponentu: www.obnovdom.sk

POŽIADAVKY NA NÁVRH

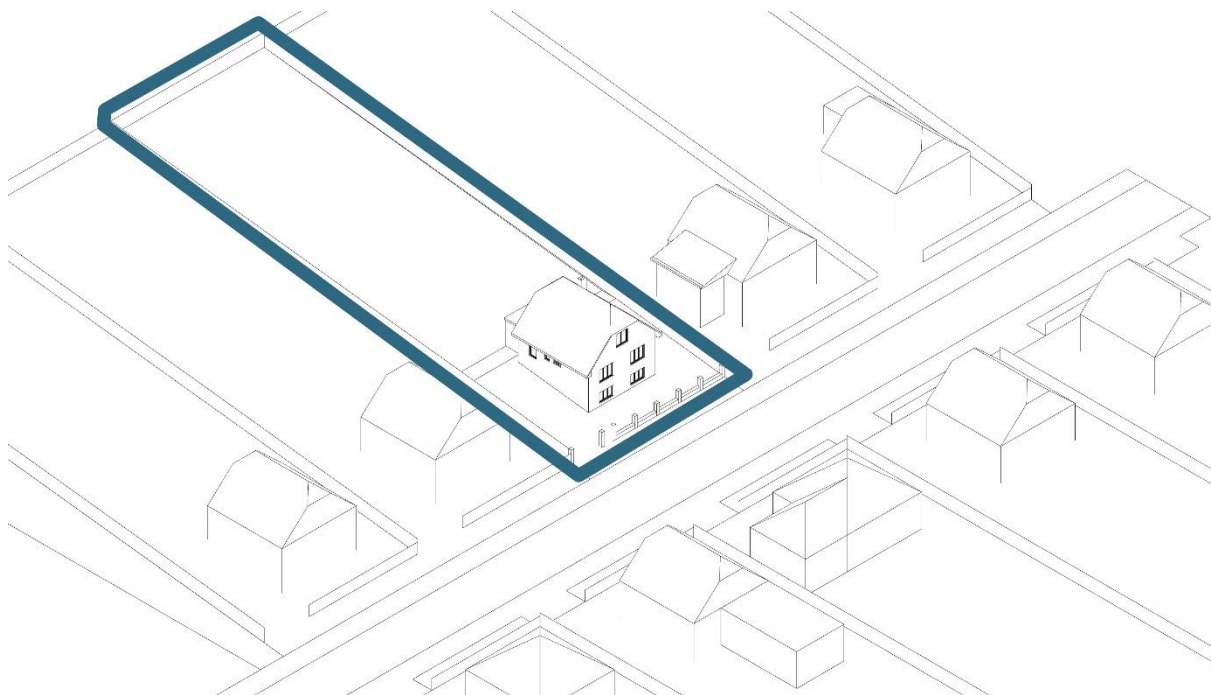
Rodinný dom „Orava“ – všeobecná charakteristika

Jedná sa o jeden z najcharakteristickejších typov rodinného domu rozšírený najmä v oblastiach severného Slovenska. Dom „Orava“ je dvojtraktový trojpodlažný dom štvorcového pôdorysu so sedlovou strechou s valbou. Tento typ rodinného domu sa na Slovensku staval najmä v **50. – 80. rokoch 20. storočia**. Jedná sa o modifikáciu domu „štvorec“, kedy je maximalizovaná úžitková plocha a objem domu pri zachovaní zastavanej plochy domu tým, že sa plne využíva suterén a podkrovia domu býva tiež zobytnené. Domy typu „Orava“ rovnako ako pri type „štvorec“ boli často rozširované o objekt garáže, letnej kuchyne, verandy resp. ďalších obytných alebo hospodárskych a technických miestností.

Súťažný podklad - predmetný dom „Orava“ je **fiktívny dom a predstavuje modelovú situáciu**. Vzhľadom na existenciu početných variantov tohto typu domu, požadujeme v návrhu zachovanie tejto modelovej situácie pre vzájomné porovnanie modelových riešení.

Riešené územie

Rodinný dom „Orava“ sa nachádza v **stabilizovanom území obce** na severe Slovenska. Územie je určené podľa UP obce primárne na bývanie. Rodinný dom sa nachádza na pozemku o veľkosti 1200 m². Terén je **svahovitý** a zvažuje sa smerom k ulici. V susedstve rodinného domu „Orava“ sa nachádzajú prevažne rodinné domy rovnakého typu so záhradami. Pozemok je napojený na inžinierske siete vody, elektriny, plynu, kanalizácie a telekomunikačnej siete.

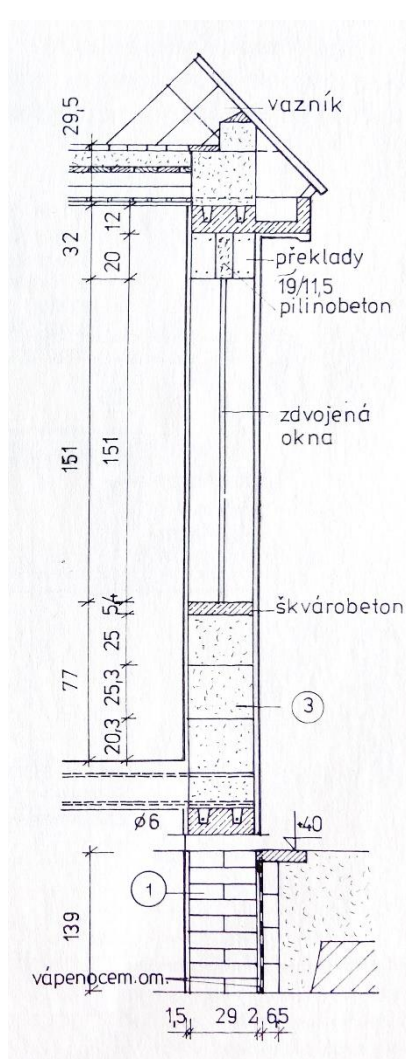
Prevádzkovo – funkčný popis domu

Rodinný dom „Orava“ bol postavený svojpomocne v 60. rokoch 20. storočia. Jeho vek sa odhaduje na 60 rokov. Jeho stav zodpovedá veku.

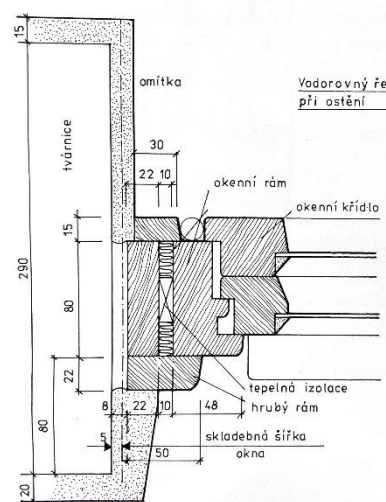
Suterén domu tvoria dve obytné miestnosti, dielňa, miestnosti pôvodne slúžiace na uskladnenie tuhého paliva a skladovanie plodín, v súčasnosti využívané ako skladové priestory. Vstup do domu je zo západnej strany na zvýšenom 1. NP cez prístavbu verandy. Na 1. NP sa nachádza okrem kúpeľne, kuchyne a samostatného WC a obývacej izby aj jedna spálňa. Na 2. NP sa nachádzajú dve obytné spálne, samostatné WC a umývadlo, ktorá nevyhovuje dnešným požiadavkám ako plnohodnotná kúpeľňa.

Konštrukčno – materiálová špecifikácia domu

Základové pásy domu sú z monolitického betónu. Murivo suterénu je zo starých pálených tehál. Obvodové steny domu sú z plynosilikátových tvárnic hr = 30 cm.

Okná na dome sú pôvodné, zdvojené. Vstupné dvere sú s jednoduchým zasklením. Ich stav zodpovedá veku. Výplň otvoru v priestore schodiska je zo sklobetónu.

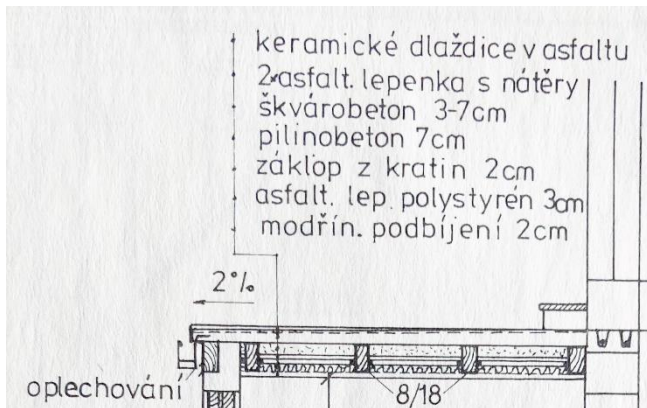

Detail zdvojeného okna

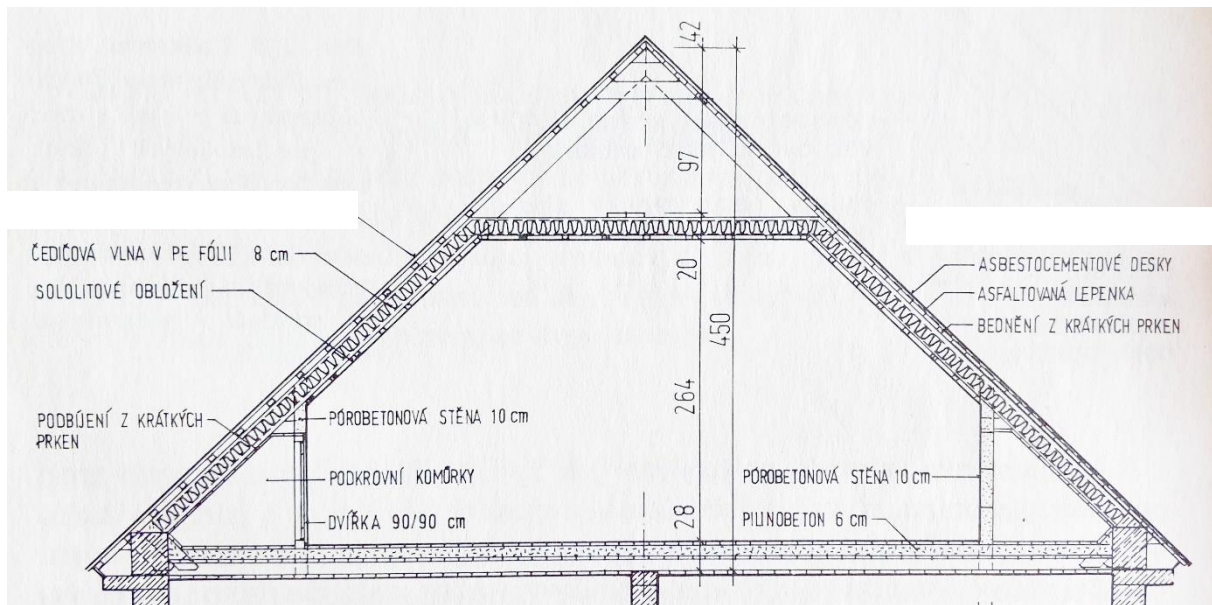
Rez fasádou domu – 1. suterénne murivo zo starých plných tehál hr=30cm; 3. – vonkajšie murivo z plynosilikátových tvárnic P30; strop nad suterénom je z oceľových I nosníkov a z hurdisiek; strop nad zvýšeným 1NP je z fošnových väzníkov.

Strecha: Drevená strešná konštrukcia krov. Krokvy sú od seba osovo vzdialené 900 mm. Strešná krytina je z azbestocementových štvorcových dosiek o rozmeroch 400x400 mm. Ich stav zodpovedá veku.

Skladba strechy nad vstupnou verandou.

Rez obytným podkrovím domu.

Vykurovanie domu: Dom má **ústredné kúrenie**.

Povrchy: V interiéri sú hrubé vápenné omietky. V kúpeľni je na stenách do výšky 1,6 m keramický obklad. Na vonkajšej strane obvodových stien je brizolit (jednovrstvová vápenná omietka) s úlomkami sludy.

Požiadavky na návrh

Od súťažného návrhu sa v prvom rade očakáva, že poskytne **riešenie na obnovu** rodinného domu typu „Orava“. Z energetického hľadiska sa v návrhu počíta aspoň so stredne hĺbkovou obnovou s cieľom dosiahnuť 30 - 60% úspor primárnej energie.

Súťažný návrh by mal komplexne zodpovedať otázku ako možno udržateľne pristupovať k obnove tohto modelového rodinného domu typu „Orava“. Očakáva sa, že súťažný návrh

ukáže **vhodný spôsob ako celkovo obnoviť a zhodnotiť objekt**, ktorý svojím dnešným stavom zodpovedá svojmu veku a dobe, v ktorej bol realizovaný.

Obnovený rodinný dom **má funkčne spĺňať nároky na plnohodnotné bývanie súčasnosti a blízkej budúcnosti**. Riešenie obnovy domu by malo mať ambíciu **pracovať nielen s najnovšími technológiami znižujúcimi energetickú náročnosť** (minimálne zhodnocovanú v časoch výstavby týchto domov), **ale využívať aj iné zodpovedné a dlhodobu udržateľné postupy a nástroje**. Pričom sa od návrhu neočakáva rekonštrukcia v zmysle pamiatkovej obnovy.

V tomto prípade je vítané aj využitie nástrojov zameraných na oblasť architektúry a stavaného priestoru všeobecne:

- **Premyslieť - Rethink/Refuse** – premyslieť existujúci priestor a jeho danosti, uvažovať o zadaní s nadhľadom a rozhlľadom
- **Redukovať - Reduce** – redukovať rozsah vystavaného priestoru na nevyhnutné minimum cestou zdieľania, flexibility, etapovosti využitia...
- redukovať tiež množstvo potrebnej prevádzkovej, zabudovanej a spotrebovanej energie
- **Adaptovať - Reuse / Repurpose** - znovu použiť, neplytváť a pred rozhodnutím zavrhnúť, pasportizovať existujúce a prípadne znovu použiť (i na iný účel)
- **Pretvoriť - Recycle** – v prípade, že nie je možné iné zhodnotenie, **recyklovať** (opätovne zhodnotiť surovinu) nevyhovujúce stavebné konštrukcie, stavebné prvky, stavebný materiál...
- **Inovovať** - využiť nově materiály, konštrukčné riešenia a novú estetiku založenú na udržateľných postupoch
- **Investovať** - investovať do kvalitných trvácnych materiálov s cieľom predĺžiť ich životný cyklus.

Hoci sa od súťažného návrhu očakáva komplexné riešenie obnovy, je žiadané v návrhu zohľadniť aj **možnosti prípadnej etapizácie** obnovy respektíve brať do úvahy fakt, že budúci žiadatelia o príspevok z programu Obnova rodinných domov by mali byť schopní možné ideové riešenia uplatniť aj parciálne na ich obdobných domoch typu „Orava“ a jeho prípadných modifikáciách.

Kedže príspevky z Plánu obnovy a odolnosti SR nebudú podporovať nárast úžitkovej plochy, neodporúča sa v návrhu pracovať s prírastkom úžitkovej plochy domu. V prípade, ak sa účastník rozhodne navyšovať úžitkovú plochu domu, musí tento krok zdôvodniť.

Na základe nastavenia Plánu obnovy a odolnosti SR sa očakáva, aby sa súťažný návrh zaoberal 4 hlavnými elementami obnovy objektu. Tieto elementy sú:

- STRECHA
- PLÁŠŤ
- VÝPLNE OTVOROV
- TECHNOLOGIE

Bilancie

Súčasťou súťažného návrhu je aj technická správa a bilancie navrhovaného riešenia. Vzor technickej správy a tabuľka bilancií je súčasťou súťažných pomôcok (03b - VZOR TECHNICKÁ SPRÁVA A BILANCIE).